

Zas Latweeschu draugs.

1845. 8. Februar.

6ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgēs. Kad tur tam Kreewu kōpmannam Golowkin ne semm jauns muhrehts nams eegahsahs zaur to, ka buhmeisters namma bildi nepareisi bija ussihmejis, tad augsti zeenigs Keisers irr pawehlejis, lai wissu pilssehtu eedsihwotaji, kam patihk, sew jaunus nammus usbuhweht, jeb sawus wezzus tā list pahrtaisiht, ka muhri un welwes ja-noplehsch, ne tik ween ar bildi papreeksch pee teefas parahda, kà winnu nammi no ahrenes isstattischotees, bet arri kà eefschpuffē tahs istabas weena obtrai blakkam jeb wirsū stahweschoht, ka lai ta teefa, kurrāi nahkabs, to bildi ismekle, un nospreesch, woi ta pa reisi, woi ne.

Kad nu mums saweem laffitajeem wehl jo prohjam ja-stahsta, ar kahdam sawadahn nelaimem 1843schā gaddā pa wissu Kreewu Keisera walstibu daschi zilweki irr aisgahjuschi, tad mums arri ja-sakka, ka 84 zilweki, prohti: 42 wihri, 26 seewas un 16 behrni, ar to irr nomirruschi, ka winni kahdu nahwigu leetu bija woi ee-ehduschi woi eedschruschi. Wisswairak schi nelaimē gaddijahs, kad laudis nelabbas sehnes un eefahlitas siwis ehde. Ir kuzkes pilssehtā nomirre wihrs, seewa un meitina no dirweem gaddeem, wissi trihs baudijuschi no tahs reekstū-ekjes, ko zits ar gifti bija sajanzis, pelles nihzināht. Tā patt arri Kaluhgas gubbermentē notikke, ka puifis no trim gaddeem nomirre, tahdu pulveri eerihjis, kas preeksch pellehm bija fataisibis. To bolskes gubbermentē weena meitina no 11 mehnescheem ee-ehde satrihtas tabaka lappas un nomirre. — Nu nahkabs arri stahstih pahr teem zilwekem, kas ar leeku dser schanu no schahs pasanles irr aisgahjuschi. Pahr scheem seiwischki gan katram kristigam zilmekam sirds gauschi noskumstahs, errojahs un istrubkstahs, bet ihsteni masat' pahr winnu leelu pulku, ne kà pahr to tihschu, kahrigu prahtu, ar ko tee eefrehjuschi nahwē. Kad ar zittadu nelaimi kahds zilweks nomirst, tad mehs winnu noschehlojam, bet kad dschrajs sew be dri isrohk un cekriht, tad jau Kreews mehds tik sazzih: „sunnam sunna nahwe!“ Un tā brihscham tee paschi teiz, kas ar to nomirruschu kōpā irr plihtejuschu un peedsehruschees. Tatschu arri beesi noteek, ka ir tee, kas nu pat galwu krattija

Dr. J. No. 6.

pahr to nomirruschu schuhpu, to drihs atkal aismirsi, kahdas dohmas winneem bija, un jau pirmam frohgain eeset un sagrahbj to paschu brandwihna-glahsi, is kurras zittfahrt tas nomirris dsehris. Leelas ruhpes mums usnahk, kad rdsam, zil gauschi tee laudis pee mums wehl to brandwihnu mihko; tik gauschi, ka ir seewas atrohdahs, kas sawu kahribu ne warr walddiht, un ka ir behrnus eeraddina pee tahda grehka. Mehs effam usgahjuschi tahdas besdeewigas mah-tes, kas paschas leekai dserchanai padewuschahs, saweem sihdameem behrnineem brandwihnu eelehje radsina, winnus jo lehtaki eemidsinaht. Atrohdahs ir tahdi besdeewigi tehwi, kas paschi sawus behrnus skubbina winneem lihds eet frohga un peedsertees, un tad preezajahs, zil pilna behrnineem galwa. Woi, tahdas leetas peedsihwojuschi, wairs warram brihnotees, kad tee zilweki, kas ta eesahk, ar breefmigu nahwi aiseet? Jhstni falkoh: tohs wissus ne warram isfkaitiht, kas sewischki zaur stipreem dsehreneem apfirgst un nomirsi; bet tik tohs, kas ar brandwihnu sew us weetas gallu taifijuschi; tahdu irr 924, un prohti: 863 wihri, 59 seewas un 2 behrni. Tik weena pascha gubbermentê, prohti: Moskawas, bija 68 tahdi zilweki. Saratowes gubbermentê suhtija semmeeks sawu meitinu no 21 gaddeem frohga pehz brandwihna, bet behrns pahrnahkdams tik aplam pats baidija no scha elles dsehreena, ka bes jehga uppmalla nokritte pee semmes un sawu garru islaide. — Par pabeigu falkam, ka gan wehl dauds zitti irr nomirruschi woi ar to, ka winnus netihski aplehje ar werdoschu uhdeni, woi kaut ka zaur ugguni, woi ka aisribjahs, bet ka pahr winneem sewischki ne ko ne sinnam stahstih. Tik sewischki mehsh luhdsam, lai wezzaki nemmahs jo deenas jo lab- bal' sawus behrnus fargahk. Gaddijahs dascha mallâ, ka behrnineem schuhplu schnohre apinnahs ap kaku un winnus noschnaudse. Weenam behrnam tik flirts palags bija eeliks schuhplâ, ka behrns ar galwinu tam nahze zaur un noslah- pe. Bet wehl breefmigaka ta sinna, ka pee behrnini irr apehsti no zuhkahn. Woi tur wezzaki sawu nebehdibu gan warr aishildinahr? — Ak Deews, weens no scheem behrnineem tik 5 neddelas bija wezzumâ, un zuhka to atradde sehta pee semmes gulluschu un to apehde ka galkas gabbalu. — Pa wissam irr ar daschadu nelaimi pa to gaddu aishgahjuschi lihds 8600 zilweki. — Bet no scheem nelaimigeem wisseem tik bija 2000 seewischki. Tas gan laikam nahk zaur to, ka seewischki bailigaki pahr wihrischkeem un daudskahrt arri wairak sinn farga- tees, un ka turpretti wihreem wisswairak tahdi darbi, kas spehku un drohschi- bu prassa.

M. Kalz. 266.

36 Lehrpates. Kad 19ta Januar ap wakkaru debbesse atskaidrojahs, 17 deenas no weetas apmahzees bijis, tad eeraudsi ja tur tas augsti mahzihts kungs, kas tanni augsta skohlâ tahs swaigsnu sinnas mahza, zaur sawu leelu truhbi pir- mu reisi to paschu jaunu astes swaigsni, ko ne senn arri eeksch Berlihnes redseja. Skoblas kungs stahsta: effohr isfkattijusees ka miglas weetina, kurras widdu mas tik spihdejis, un ka tai wehl aste naw bijuse. Tai nu gan swaigsne nahkoschâs ned- delâs muhsu pafaulei klubschoht jo turu un tapehz parahdischotees jo leelaka, tat-

schu ne warroht zerreht, ka bes truhbes winnu pee debbes wehl eeraudfischohht, jo tanni laika, kad swaigsne wistuwaki muhsu pasaulei nahkschoht, pilns mehnes spihdeschoht un swaigsnes spohschuminu pa wiffam isdsehshischoht.

Is Werroës pilssehtas, Widsemme. To jau gudrs zilweks sem laika sinn, ka brihscham no masahm leetahm zellahs leelas, bet tatschu katram par preeku buhs, kad winnam ko stahstisim, kas scho paschu wezzu gudribu no jauna apleezina. Dstihwo Werroës pilssehtâ weens kohpmannis, kas Stein wahrda, un taggad tur arri par burmeisteri; tas 1820tâ gaddâ, wairak gribbedams nabbageem palihdseht, ne ka pats ko nopelniht, eesahze ar linnu lupatahm andeleht. Pirmâ gaddâ winsch ar mohfahm tik 10 puddus jeb 400 mahrzinus luppату warreja sadabbuht; bet ohtrâ gaddâ (1821) jau dabuja 36 puddus jeb 1440 mahrzinus uspirkt, un tâ ar ween wairak, kamehr winnam tai 1831mâ gaddâ jau 2526 puddi jeb 252 birkawi un 2 pohdi nahze rohka. No ta laika arri wehl zitti kohpmanni tur patt ar to paschu prezzi sahze andeleht, un taggad tee wiffi kohpâ gan laikam ifnogaddâ libds 5000 puddus jeb 20,000 mahrzinus uspehrk, un par to libds 1700 rubtus sudr. isdohd. Kamehr taggad arri daschâ mallâ Widsemme un Jggaunu semme sahze juntuus taiffht no pappes jeb beeseem stipreem papihreem, tamehr kohpmanni arri willainas luppatas pehrk, un sinmans zaur to winneem andele arri wehl wairojahs. Winni sawas luppatas atkal pahrdohd un nosubta sewischki us trim weetahm, kur papihra fabrihki; prohti: us Rappihm-muischu Werroës aprinkl, tik 45 werstes no Werroës; us Lihgat = muischu Zehsu aprinkl, 114 werstes no Werroës, un us Kehweli, 260 werstes no turrenes. Turp nu tee kohpmanni subta to prezzi ar semnekeem, kas par weschanu pehrnajâ gaddâ 535 rubtus sudr. irr eenehmuschki. Kohpmanni paschi ar to gan mas ko nopelna, jo winni dabbu tik 25 libds 70 kapeikus f. par 40 mahrzineem luppату.

Is Parihshes. Brihnuns, ka muhsu laikds ta Luttera tizziba Sprantschu semme isplechahs! Tanni 1815tâ gaddâ wehl bija pa wiffu semmi tik 404 Luttera tizzibas mahzitaji, un waldischana ifnogaddâ preeksch Luttera draudschu basnizahm tik 300,000 frankus jeb rubk. kappera tehreja. Pehz 15 gaddeem, tas bija 1830, jau atraddahs 527 mahzitaji, un waldischana ifgaddâ scho draudsehm par labbu isdewe 476,000 frankus. Wispehrnajâ gaddâ tur jau bija 677 mahzitaji, un waldischana tehreja 1 millionu un 219,000 frankus. Schinnl gaddâ jau wairak kâ 700 mahzitaji tur atrohdahs. Pa wiffam dstihwo schinnl semme jau 4 millioni zilweku, kurreem Luttera tizziba irr; bet 110 weetahm tur pat wehl truhkst basnizas.

Kad pehrnajâ gaddâ Parihse ta missiones-beedriba bija sanahkuse, tad pehz ta spreddika tikke nolassita ta sinna, kâ pa to gaddu tai beedribai effohht klahjees. Bet gallâ tikke sazzihst, ka beedriba Deewam schehloht — 20,000 frankus effohht parahdâ. Wiffi istruhkstahs; ne weens ne sinn padohmu. Us reis

W. J. Z. No. 7

M. J. Z. No. 5

W. J. Z. No. 6

nahf no klaufitaju pulka weens profis wihrs preekschâ, weens mahzitajs no muhsu tizzibas is dsittas Sprantschu semmes, un salka tâ: „Es taggad 50 juhdses no mahjahm ar possi esmu atnahzis us Parihsi; par katru juhdsu esmu maksajis 1 franki, tâ ka schis mans zetsch 50 frankus makfa; un kad es nu pahreedams 20 juhdses staigaschu kahjahm, tad es 20 frankus pataupischi. Scho naudu es sewischki nu nodohdu tam Kungam par gohdu, lai beedribas parradus ar to saht lihdsinaht. Zkatsr lai pehz sawa spehta arri tâ pat darra.“ — To sazzijis, wihrs eet un noschschahs sawa weetinâ; bet ta Kunga gars klaudsina pee klaufitaju firdim, un kad pehz pabeigteem Deewa wahrdeem to naudu skaita, ko wiffi samettuschi kohpâ, tad atrohd wehl bes tahm gadda dahwanahm 15,000 frankus preeksch teem parahdeem.

Is Seemet-Amerikas. Tanni walfi, kas wahrda: Kentukki, un kas peederr pee tahm 18 brihwahm Seemet-Amerikas walstim, ne seinn weenu jaunu skohlas-preekschneezi un weenu mahzitaju mette zeetumâ, un prohti: par to, ka skohlas-preekschneeze, ar labbeem draungeem farunnadamees, ar daschu wahrdinu bija teikufe, zik labbi buhtu, kad wiffur tohs nabbaga dsimtus negerus atlaistu par brihweem; un mahzitajs lihdsigus wahrduhs bija sluddinajis sawa spreddikâ.

Sawads weeglums, sawads gruhtums.

Portugiseru semmê laudim zaur to leels weeglums, ka winneem zekki ne mas naw ja-taisa. Schahdu weeglumu gan ir pee mums daschs zilweks buhtu wehlejees baudiht; laikam kahds slinkis jeb atkal tahds, kas tik us makku ween luhko. Portugiseru semmê tautineem no tam nu gan meers, un prohti: ta deht, ka tur arri driht ne kahdu zekku naw. Klauseet tad nu arri, kâ winneem eet, bes zelleem buhdameem. Kahds fabrihka kungs mekleja dikti leelu un refnu ohsolu pirkt preeksch sawa fabrihka, jo winnam nohtrigi tahda waijadseja. Nr leelu publinu winsch tahdu usgahje pee kahda semneeka, 4 juhdses tahl' no sawa fabrihka, un par to aismaksaja 22 dahl-derus. Turpat meschâ wianu aptehse, un nu nehmahs to pahr kalneem un leijahm dabhuht prohjam us fabrihki. Ak suhra deena, kas tahs bij' par mohkahm bes zekka to isdarriht! Tur waijadseja ihpachus rattus un weltuwes jeb rullus preeksch to taifht; tad 40 pahrus leelu un stipru wehrschu juhdsje preekschâ, 20 algahdschi gahje papreekschu, zekku taifidani, pa ko teem bij' ja-brauz; kahdi 20 ammatneeki un strahdneeki gahje lihds wesumam, ka, ja fur fertehs woi atdur-tohs, tuhlin warretu lihdsieht — un ir tad tomehr tik lehnitim ween warreja us preekschu tikf. Daschu deen' ar wiffu leelu publinu no pat rihta lihds wakkaram tik ween 10 sohtus us preekschu tikfe. Pa naksim bij' tur pat us weetas ja-paleek, un preeksch zilwekeem un lohpeem barriba no mahjahm ja-peewedd. Uu tâ tad tikfai ar leelu publinu pa tr im pilnahm neddelahm to ohsolu dabhuja mahjâ; un kad wiffu publinu turklat aprehkinaja, tad nu tas ohsols maksaja tuhstoschus dahl-derus! Luhl', tas nahje zaur to, ka zekka ne bij'.

H. L.

*Land-Mass
Lund 1844
Sur. P. 201.*

King J. No. 6.

Latweeschu drauga

p a w a d d o n s

pee № 5 un 6.

1 un 8 Februar 1845.

Apzerreschanas par itahsteem no Ahbraäma.

Peekta apzerreschana.

Kungs, eedohd' mums palihgu behdu laikä; zilweku pestifchana irr neleetiga. Ro tu scheinlo, tas irr un paleef scheinlohts; fo tu pasuddini, tam irr ja-nihst noht. Effi tu muhsu patwebrums, muhsu pawehnis, kad behdu karstums usbruhf, tarwa mihla Dehla, muhsu Kunga un Pestitaja Jesus Kristus, labbad. Amen.

Lassifim 1mas Mohsus grabmatas 14tä nodallä no 11ta lihds 24to perschinu. Schinnis wahrdds to mahzibu dabbujam:

Kä Ahbrams Lattu irr isglahbis un Deews
Ahbramu irr swehtijis.

Apsoblijohs pagahjuschä apzerreschanä scho reis pee teem swehtifchanas wahrdeem pakawetees, ar fo Deews Ahbramu, kad schis bija no Latta atschkihrees, irr swehtijis, Ahbramam fazzidams: vazell' sawas azzis, un lubko no tahs weetas, kur tu effi, prett seemeta pussi, un prett deenas widdu, un prett rihteem un prett jubras. Jo wissu to semmi, fo tu redsi, to es tew dohschu un tawam dsimumam muhscham. Unesdarrischutawudsinnumu itt kã tahssemmes pihschlus, kaja kas warrehs tahs semmes pihschlus isfkaitiht, tad tas warrehs tarwu dsimumu fkaitiht. Zektees, pahrstaiga to semmi schlehrsam un garram, jo tew es to gribbu doht. Scheit eekriht, to jautaschanu usmess: kuresch irr, kurra tauta irr Ahbrama dsimums? — Deews apsohla, Ahbrama dsimumam scho semmi, to Kanaäna semini, eedohd muhscham; winsch ne sakka: muhschigi; jo ta Kanaäna semme isnihks tapatt, kã wiffas semmes, tai pastarã deenä, tai deenä, kad semme un debbes isjuddihs, kã duhmi. Deews sakka: „muhscham“ es to semmi tawam dsimumam dohschu. Scheit wahrdi tad buhs tä saprohtami: kamehr taws dsimums buhs, ta semme peederrehs tawam dsimumam. Tee Zuhdi, tee Schibdi, kas taggad dsihwo, saklahs buht Ahbrama dsimums. Woï tä buhs, kã winni sakka? Ja tee Ahbrama dsimums buhtu, tad kur paleef ta Kunga apsohlichana? Deews sawu apsohlichanu jaw ne pahrs kahps muhschigi. Winsch irr fazzijis Ahbramam: tawam dsimumam es scho semmi dohschu muhscham, tad jaw, ja tee Schibdi Ahbrama dsimums buhtu, tee dsihwotu, teem peederretu ta swehtita Kanaäna semme. Bet nu teem ne peederr muhsu deenas ne weena semme; kehniensch no Zuhdu tautas, waldineeki no winnu tautas, zil sinnu, naw ne weenä semme; turprettim tee bauflibas lahsti irr us winneem nahkujchi. Winneem irr notizzees, kã Mohsus sakka: (5tä gr. 28, 64. 65.) Tas sweschineeks, kas tawã widdu irr, to angsti paugstinahs, bet tu buhfi semme

paseminohts. Wünsch tew buhs par galwu, bet tu tam buhsi par asti. Un tas Kung's iskaifih's tew stary wiffahm tautahm, no weena semmes galla lihds ohtram semmes gallam. — Un tu ne buhsi ar meeru stary tahm tautahm, un tawai pehdai ne buhs duffeschana, jo tas Kung's tew tur dohs weenu drebbedamu firdi un no-skummuschu dwehseli. Un tawa dsihwiba karrasees tawa preekschâ — ittin kâ pee paweddeena — un tu baitosees nakti un deenâ. — Bet kam tad taggad peederr ta Kanaäna semme? Ta Kanaäna semme peederr Turkeem? Woi tee buhs Ahbrama dsimmums? Wiini sakkahs Ahbrama dsimmums buht un tee Schihdi arri sakkahs Ahbrama dsimmums buht, bet mums naw jaklausfa schein. ko Turks un Schihds fakka; mums irr jaklausfa schein, ko Kristus fakka, ko tee swehti rakstimahza. Zahnis, tas krissitaj's, teem Zuhdeem (Luhk. 3, 8.) fazzija: Neeffect zeenigus augtus tahs atgreeschanas no grehkeem; un ne eedrohschinajatees sawâ prahâ fazzijht: mums irr Ahbrams par tehwu. Jo es jums salku, ka Deews spehj Ahbramam behrnus raddiht no schein akmineem. Un Kristus (Zahn. 8, 39. 56.) atbildeja, kad tee Zuhdi tam fazzija: meh's effam Ahbrama dsimmums: Ja juhs buhtu Ahbrama behrni, tad juhs arrihsan Ahbrama darbus darritu. Ahbrams tappe lihgsinis, gribbedams mannu deenu redseht, un wünsch to redseja un preezajahs. — No Ahbrama dsimmuma tad nu irr tee, kas turr Ahbrama tizzibu. Ahbrams klüe taisnohts preeksch ta Kunga, ne zaur saweem darbeem, bet zaur sawu tizzibu us Deewu, to Kungu. Kas tizz Deewam tâ, kâ Ahbrams Deewam tizzeja, tee irr schi wezz-tehwa dsimmums. Bet kad nu tee tizzigeer irr lehktin-nolehkluschi no schih's pasaul'es, kad to irr masums, tad arri ta Kanaäna semme wehl paleef eeksch sweschineeku rohkahm, lihds tam no Deewa nospreestam laikam.

Par to Zuhdu tautu irr nahzis warren leelis sohds no ta Kunga. Schi tauta, kas bija deenâs waldineeze pahr zittahm tautahm, kas ne ehde sweschu maifi, ta nu irr iskaifita par wissu pasauli. Schi tauta, ka behrni Kristum fazzija: (Zahn. 8, 33.) Meh's effam Ahbrama dsimmums, un meh's ne effam muhscham ne weenam kalpojuschî — ta nu irr sweschineekeem ween par kalpu palikkufi! — Relaimiga un noschelojama, bet nenizzinajama tauta! Winna irr noschelojama tauta. Ja tu redsefi, kahdu kohku pilnds seedds, sawâ dahrsâ, ar kuplahm lappahm un pilnu ar augteem — un pehz kahda laika pee ta pascha peenahzis, to redsefi nokaltuschu, ja redsefi, ka wehjsch tahs dseltanas lappas djenna apkahrt par gaisu, ka wiffi augli no tahrpeem irr nokohsti, woi tew ne buhs ta kohka schein? Ja tu nu turri firdi, noscheloht kohku, woi tad tew ne wajadsehs jo wairak zilweku noscheloht? Schi tauta naw nizzinajama tauta. Winna zeesch par sawu tehwu-tehwu grehkeem, winna mums irr likta par preekschshimi, lai meh's ne atmettam, tâ kâ winna darrijufi un wehl darra, to Kungu Jesu; bet kâ atkal tas buhtu taums zilweks, kas sawu jaw nosohditu brahli wehl isfmeetu, tapatt arri ta firds, tas zilweks irr Deewam nepatihkams, kas Schihdu isfineij. Ja vende kahdu maitajamu grehzeeku peeseen pee stabba klapt, un to schausfa us waldischanas wahrdu, — ja wünsch arri to sohdu buhtu, — ne sinn kâ, ir warr buht, jo leelaku sohdu

wehl — welnijis, woi nu pee-essim tam flacht, tam, kas to sohdu irr zeetis, jeb wehl zeesch, un to Kirzinassim un to isseessim? To taf ne weens no mums ne darritu! Lai talabb schai tautai to ne darram, ka to nizzinajam. Jo ir mums wehl truhkst pee tam, buht Ahbrama dsimmums zaur Ahbrama tizzibu. Schihdi Kirzinaht, kaitinaht, briedinaht, lemnoht, grubstih, tas irr grehks. Schihds naw bes dwehseles, ka daschi sawa firds-akliba salka. Schihdu apmahniht un peewilt un peesmeet irr grehks, tapatt kad meh's zits zittu peesmeetum. Lai turprettim prett scho tautu turramees mihligi un labprahfigi, ka tee, muhsu labbus darbus redsejusch, arri muhsu tizzibu warretu slaweht; ka tee warretu fazzih: ta fristiga tizziba irr slawejama tizziba; jo kas schinni tizziba turrals, teem irr taisnas teefas un labbi likkumi. Ja tu scho tautu nizzini, tad tu ne essi no Deewa. Kristus to naw nizzinajis; wansch irr nahzis — apdohma, ar kahdu ne-isslawejamu mihlestibu! — papeeschu pee tahm pasubduschahm awim no Israëla zilts, — un ja Kristus to naw nizzinajis, ka tad tewim, grehzineekam, peeklahtohs to darriht? — Talabb, wez-zati, aprahjeet sawus behrnus bahrgi, ja tee Schihdu aisteek un tam uslaisch joh-fus un besdeewigu un beskaunigu wallodu. — Zik daschs zaur scho nesapraschannu, ittin ka Schihdam pahri darriht grehks ne buhtu, jau irr eegahjis eesch laiziga soh-da eeschä un arri eesch muhschiga.

Pehz scheem wahrdeem, prohti: pehz teem swehtischanas wahrdeem, fo Deew's Ahbramam fazzija, swehta bihbele stahsta (14, 1—11.), ka leels karsch, leela kauschanas stary tahs semmes kehneem irr zehlfrees, 4 kehni prett 5, un schai kauschana tee irr uswarrejuschi to kehni no Sodomas un Gomorras, un irr scham atnehmuschi wissu wiina mantu. Un tee nehme arridsan lihds Lattu un wiina mantu, Ahbrama brahlenu, un gahje noht; jo tas dsihwoja Sodomä, ta stahsta tee lasfitee wahrdi.

Kad Ahbrams Lattam fazzija: Mihlais, lai ne irr bahrschanahs stary mums! Ja tu gribbi pa freisu rohku eet, tad es eeschu pa labbu rohku, un ja tu gribbi pa labbu rohku, tad es eeschu pa freisu rohku; ka tu pars gribbi, ta tu darri. Kad Ahbrams Lattam ta fazzija, tad schis dohmaja gudri darriht, fewim to labbako semmi islassitees, to awoksnaimu semmi pee Jordana uppes, kas bija ittin ka weens Deewa dahrs, augligs un swehtih's, ka Egiptes semme. Un kas tam nu atlezz no tahs swehtitas semmes? Kahds labbums tam irr no teem kupleem laukeem un teem kupleem dahrseem un no tahs lohpu mantas? Tee austruma kehni nahf un tam atnemm wissu, wissu wiina mantu, tee sakerr winnu, wiina seerwu, un wiina laudis, un — Lattam, kas dohmaja lihgsni un bes behdahm dsihwoht, tam nu irr jainirkst eesch assarahm. Tahdu preechsihmi, tahdu mahzibu dabujam no Latta, bet woi to peenemmam? Lai mums salka ta: Wehles, lassies, furru weetu tu gribbes, woi tahs mahjas ar leelu grunti, ar stipru semmi — ar weeglu flankbu, — jeb woi gribbi eesch meischenekeem mahjas weetu nemtees? Woi gribbi eet par usraugu — jeb par kalpu? Woi gribbi rubbuli — jeb graffi? Kurfch

no mums wisseem tad ne nemtohs to leelako grunti, un to usrauga weetu un to su-
draba rubbuli? Un ja arri pee tahdas leelakas mantas jeb pee ta leelaka gohda zit-
tabi ne warressim tikt, ka zaur tam, ka drufzin ar wellu japalibbo, tas irr: ka ja-
tinnahs masumtinu ar melleem, woi ar netaisnibu, ir tad labbat' nemtu tahs wee-
glas, ne ka tahs gruhtas deenas. Ka tee nefaprattigi behrni us spihdoschahm lee-
tabm lohti kriht, ne prasdami ischkirt, zil katra leeta patte no sewis wehrta, tapatt
arri mehs darram. Effam un paleekam wehl tal mahnu-tizziba: ittin ka zilweku
labflahschana tam nahktu ar ahraigahm, ar redsamahm sibmehm. Zil daschs buhs,
pahri neddelas atpakkat schim woi tam zeemam fezzen braukdams, pee sewim doh-
majis: kas teem ne kaisch dsibwoht? Kam tahda grunts, tabdi lauki, tahdas pla-
was, tabdi dahrsi, woi tas naw swehtihis un laimigs zilweks? Un fur nu paleek
ta swehtiba? Mei pascheem, nei lohpeem ko ehst, un firds sahj to redseht ween, zil
lautinceem gruhti irr un gruhti buhs! Zil daschu esnu pats redsejis, wahrgulis bi-
jis pee meefas, ne turredams gaddeem ne weenu weffelu deenu — fur dohmaju pee
sewim, kad wiini — manni skoblas draugi un beedri — trakkoja un lihgsfmojahs:
kas winneem ne kaisch? zil winneem weegli? Un zil daschs no scheem irr pehz wahr-
dsis jo wairak ne ka es, irr ilgi us weetu zeeti gullejis un dufs jaw kappenens guldi-
nahs. Mehswissi jaw to effam redsejusch, ka teem, kam rahdahs dsihwa laime
buht wissas weetas, ka teem usnahj pehz atkal dikti gruhti un sikti, un tatschu ne
weens ne gribb to gruhtumu labbis prahtis us sewim nemt. Swehti raksti mah-
za: kas pats pasemmojahs, to Deews pa-augstinahs, bet katrs ne gribb nogaidiht
to no Deewa nospreestu laiku, kad ta pa-augstinaschana nahks; augstinajahs pa-
schi preeksh laika, un zaur tam, gribbedami Deewa praham atturretees preetim, tee
eekriht eeksch ne-isteizamahm behdahm. Ne skaudi talabb, zilweks, ne weenam win-
na weeglas deenas, winna mantu, winna gohdu; Deews usleek teem sawejeem
gruhtu deenu, behdas un frustu ar gudru sinnu.

Kad tahs karka breefmas bija pahj Sodomu nahfuschas, tad weens, kas bija
ismuzzis, Ahbrahmam to pasazzija. Un Ahbrahm, dsirdejis sawu brahli effam zee-
tumâ aisdwestu, apbrunnajahs pats, winsch ar sawu saimi, kas winna nammâ pee-
dsimmusch, 380 laudis un dsinnahs teem pakkat lihds Dan. Un dallijahs pretti
teem nakri, winsch un winna kalpi, un aplahwe tohs, un dsinnahs teem pakkat
lihds Obai, kas Damaskum pa freisu rohku. Un atwedde wissu mantu atpakkat, ir
tahs seewas un tohs laudis. — Ahbrahm scheid atkal israhdahs ka lohti tizzigs
un deewabihjigs wihrs. No Latta bailehm, no winna gruhtuma dsirdejis, winsch
zellahs kahjup ar wisseem saweem kalpeem, tam palihdseht. Zits buhtu, winna
weeta buhdams, dohmajis ta: kas tew likke turreht tik augstu prahtu? Woi tu ne
warreji sawu saimi walidht un gohdigi palikt appaksh mannim? Deewa sohds tewim
nu irr us pehdahm nahjis pakkat; zee' nu, ko effi pelnijis. Ta zits buhtu dohma-
jis. Ahbrahm, sinnam, arri schih Latta behdas usluhkojis, ka kahdu no Deewa
par Lattu subhtu woi noliktu sohdu, bet winsch ne preezajahs par zitta nelaini;
tam turpreetim irr sawa brahla schehl! — Pee mums dauds reis to wallodu dsird,

fad tam baggatam usnahf kahda nelaimé, tad tas nabbags tam, kam masaf mantas irr, pasmeedamees salka: Nu fur tad tee arri tif dauds mantas lifs? Tecm jau arri par dauds irr? Tad lai nokuhst druszin no taukem nobst. Tecm firbs smeijahs par zitta nelaimi. Ahbramam né; Ahbramam irr sawa brahla schehl — un winsch eet glabht Lattu, kas irr apsehsts no 4 fehnineem. Lai nu ir schee fehnini ne buhs bijuschi tai warrâ un spehka, ka pee mums fehnini irr, to brihd, fur schaujamee rihki wehl ne bija, tatschu duhschiga usnemshanahs prett tahdeem wihreem, kas 2 pilsehtas Sodomu un Gomorru bija pahrspehjusch, pahrschwarrejuschi, wezzam Ahbramam bija. Un brihnischka un ne-isprohtama schi lecta. Ahbrams ar to paschu kalpu spehku us Egipti nahzis, scheid ne buht ne leekahs buht tif duhschigs un drohschs. Un Egipti eedams, winsch luhdsahs Sarai, lai ta salkahs winnam mahsa buht, bihdamees, lai to ne nokauj, un scheid, fur Ahbramam irr ja-eet kauschanâ eekschâ, ar tif mas kauschu, prett tahdu farra spehku, nu winsch ne eet wifs padohmu praffitees pee Sarai, bet zil lihds tas zilweks, kas bija ismuzzis, tam stahsta no Latta nelaimes, winsch tuhdat zeltahs kahjup, to glabht. Un Ahbramam winna farroschana itin labbi isdohdahs, winsch pahrwedd Lattu sweiku us mahjahn, ir tahs seewas un tohs kaudis.

Mahzees scheid no Ahbrama un no Latta, ne saplakt eeksch sawas tizzibas, fad tewim behdu karstums usbruhf. Woi nu Lats mas sinnaja, ka weenam no winna kaudim bija isdewees ismuft un pee Ahbrama aiseet un tam pasaziht, ka tam irr notizzees, kahda nelaimé tam bija usnahfusi? Woi — ja winsch arri buhtu dabujis dsirdeht: weenam irr weizees isbehgt, — winsch pee sewim buhs dohmajis: tif-keni winsch Ahbramam dohs kahdu sinnu? Woi winsch mas warreja dohmaht un tizzeht: Ahbrams zelsees manni glabht? Pateesi né. Lats buhs schehlojees, waidjis un waimannajis, itin ka winsch bes palihga buhtu; winsch buhs dohmajis pee sewis: nu mannim irr gals klahf, nu es schinni faulê wairs ne warru dabuhf preeku redseht; un — woi ne dabujam redseht pee scheem wezzehweem, zil pateefigs tas Deewa wahrds, (so lassam 1mâ Sam. gr. 2trâ nod. 6tâ un 7tâ perschinâ): tas Kungs nokauj un darra dsihwu, winsch nowedd ellê un atkal uswedd augscham. Tas Kungs darra nabbagu un darra baggatu, winsch pasemmo, ir winsch pa-augstina. Winsch uszett to nabbagu is pihschleem, un to behdigu winsch pa-augstina is dubleem. Lai jelle tad waldamees tai gruhta deenâ. Lai waldam sawu mutti; lai ne brehzam tuhdat, fad Deews tâ ne darra, ka mums rahdahs labbi buht; lai dohmajam pee sewim zeeti: Deews ir to taunu deenu tai labbai leek blakkam, mums par labbu un mums par swehtibu. Lai turram tahdu tizzibu, ka tas apustuls Pahwils, kas (Wihlip. 4, 11.) salka: Es esmu mahzijees peeteezigs buht ar to, kas mannim irr. Es sinnu pasemmigs buht, un es sinnu pa-augsts buht, wiffadi un wiffas leetas es esmu ismahzihts, tiflabb pa-ehdis buht, ka isfalkt, pa pilnam turreht un masumu turreht. Es spehju wiffas leetas eeksch ta, kas manni darra spehzigu, prohti: Kristus.

Kad Ahbrams Lattu bija isglabhis, tad tas fehninsch no Sodomas ta mis-

gahje prettim, pehz winna atgreeschanahs no tahs kauschanas, prett Reberlaömoru, un prett teem fehniinem, kas ar to bijuschi lihds tai eeleijai Schawe; ta irr ta fehniina eeleija. Un Melkisedeks, tas fehniensch no Salem, nesse maifi un wihnu preekschā, un tas bija weens preesteris ta wissuaugsta stipra Deewa. — Bihbelneefeen leels publinisch, leela galwas greeschana pee tam irr bijusi, kas tas Melkisedeks par fehniinu bijis, un ir arri ko brihnotees par winnu. Jo tas apustuls Pahwils raksta (Ebreeru gr. 7, 1. 3.): Schis Melkisedeks bija fehniensch eeksch Salem; bes tehwa, bes mahtes, bes raddu-raksta: kam ne irr neds beenu eesahkums, neds dsihwibas gals, bet tam Deewa deklam lihdsinahts, winsch paleel preesteris muhscham. — Tas wahrds Melkisedeks eesihme tik dauds kà taisns fehniensch, fehniensch, kas isdohd, zaur ko nahk taisniba. Winsch scheid wehl neds to wahrdu: preesteris, tas irr tik dauds, kà grehku salihdsinatajs; wihrs, kas salihdsina to grehzineeku ar Deewu, ka labbad Deews tam grehzineekam winna grehkus peedohd. Kad nu arri Kristus irr weens fehniensch tahs taisnibas un tas wissu-augstakajs preesteris, tad zitti dohmajuschi, ka ar to wahrdu Melkisedeks effohts eesihmehts pats tas Kungs Jesus. Lutters mahza: Melkisedeks effohts bijis Ahdama dehls Sems, un zitti wehl sawadi mahza. Mums lai peeteek sinnaht, ka Melkisedeks irr bijis swehts wihrs un lai turramees pee teem swehtischanas wahrdeem, ar ko Melkisedeks Ahbramu swehti, fazzidams: Swehtihis lai irr Ahbrams tam wissu-augstakam, stipram Deewam, kam peederr debbes un semme. Melkisedeks scheid gribb Ahbramam un mums wisseem atgahdaht, ka Ahbrams tohs austrina fehniinus irr peewarreis ne zaur sawu, bet zaur ta stipra Deewa spehku. Tam wissu-augstakam, stipram Deewam peederr semme un debbes. Kam kahda leeta peederr, tam irr wakka par scho leetu, tas ar to leetu warr darriht, kà tam patihk. Kà Deews ta labbad gribb, lai noteekahs woi debbesis, woi semmes wirsū, tà waijaga notiftees, tà waijaga buht. — Redsi tad nu, zil warrens un spehzigs un stiprs winsch irr, taws Deews, taws Kungs, taws radditajs, taws Debbes-tehws! — Zilweks, ja Deews irr us tawu pufsi, us tawu rohku, ko tad tu behdajees? Kamehr Deews tew naw suddis, kamehr nessi to wahrdu: Deewa behrs, tamehr arri effi Deewa mantineeks; semme un debbes tewim peederr, semme un debbes tew isdohs sawu teesu, ka tew ne buhs panihkt, ka tew buhs dsihwoht un labbas deenas redseht. Melkisedeks fakka wehl tohs wahrdu klah: Swehtihis lai irr tas wissu-augstaj, stipraj Deews, kas tawus eenaidneekus tawā rohka irr nobewis, un winsch dewe Ahbramam tohs desmitus (to desmitu teesu) no wissahm leetahm. — Melkisedeks zeeni un gohda Ahbramu. Ja kahds zilweks labbu darra, ja tu zittu, kas lihkschana irr, no uhdena israuji, un tam dsihwibu paglahbbi, tad tew ne buhs dohmaht pee sewim: zil es esmu labs, tahdu schehlastibas darbu darrijis! Tew buhs turprettim tà fazzih: Kungs, kas es esmu, ka tu mannis effi zee-nigu turrejis, lai es scho schehlastibas darbu eespehju padarriht? Bet atkal tu, kas tu to labbu firidi un to palihdsibu no sawa tuwaka effi redsejis, ne aismirsi sawam labba-darritajam pateikt. Kà Deews tewim zaur tawu labba-darritaju gribb palihdseht jeb teescham palihds, tà, ne warredams meefigi pee Deewa peetik klah, pateiz sawam labba-darritajam. Winnam pateikdams, tu arri pateizi Deewam. Tas

zilweks, fas tew to labbu darra, irr tiklabb kà Deewa rohka. Ja manna rohka tew labbu darra, tad tu skuhpsti mannu rohku; tad tu noglaudi mannu waigu, ne warredams mannu firidi, mannu labbu prabtu skuhpstiht un gaudiht. Tà patt arri ne warredams Deewam neds rohku skuhpstiht, neds waigu noglaudiht, darri labbu, atlihdnsini ar wahrdeem, ar ahrigahm redsamahm simehm, ar darbeem, ja to spehji, tam, fas tew labbu darrijis. Tà darrija tas kehniensch no Sodomas Abrahamam. Winsch fazzija us Abrahamu: dohd' man tohs laudis; un to mantu, to nemin' sewim. Winsch gribbeja Abrahamam sawu pateizibu parahdiht, tam atdohdams wissu sawu mantu. Bet Abrams fazzija us to kehniu no Sodomas: Tà nè! Es esmu sawu rohku pazehlis us to Kungu, to wiss-augstaku, stipru Deewu, kam debbes un semme peederr; — ja es kahdu paweddeeni, jeb kurpes siksni, jeb zittu ko nemschu no wisseem, fas tew peederr, ka tu ne warri fazzih: Es esmu Abrahamu darrijis baggatu! Dohd' tik ween to dattu, fo manni palihgi, fo tee jaunekli irr apehduschi.

Abrams rahdaks scheid lepnu garru turreht, fazzidams: Es tawas dahwanas ne nemschu, lai tu ne fazzitu: es esmu Abrahamu darrijis baggatu! — Bet ne greeftim wiss scho leetu Abrahamam us taunu, turprettim us labbu. Abrahamam tas irr prettim, no zilweka par sawu labbu firidi atlihdnsinaschanu dabbuht. Ja Abrams tahs mantas no ta kehniina no Sodomas buhtu nehmis, tad Abrahamam ne buhtu bijust atlihdnsinaschana wehl gaidama no ta Kunga. Ja tu nohtes laikà kahdam labbibu pahrdohfi par skaitamu naudu, tad zittu atlihdnsinaschanu ne gaidi, kà tikween to, fas jaw tewim rohlàs irr, prohti: to naudu; bet ja tam to labbibu effi dewis bes maksas, tad Deews tewim atlihdnsinaks. Tà mahza Jesus Kristus darriht, (Luhf. 6, 32.) fazzidams: Ja juhs teem aisdohtat, no ka juhs zerreat atdabbuht, kahda pateiziba juns nahkaks? Jo ir grehzineeki grehzineekeem aisdoht, lai tee tik dauds atdabbu; bet darrait labbu un aisdohtat, neneeku atkal par to gaididami, tad juhsu alga buhs leela, un juhs buhssect behrni ta Wissu-augstaka; jo winsch irr arri laipnigs par teem nepateizigeem un sauneem.

Ja gribbi labbu darriht, tad to darri no sawas un ne no zitta fulles neindams. Daschs irr dewigs, bet winsch ne dohd wiss no sawas, turprettim no zittu fauschu fulles. Weenam winsch dohd, un desiniteem winsch plehsch nohst. Irr waldbineeki, fas tuhstoscheem sudrabu dohd un saweem pawalstineekeem atnemem beidsamo graffi. Tà wezz-tehws Abrams ne darrija, winsch dewe no sawas fulles. Talabb winsch tam Sodomas kehniinam sakka: man tu ne dohdi ne deega paweddeeni, bet manneem laudim, teem atlihdnsini, fo winni irr istehrejuschers.

Glabb labbi schohs swehtus graudinus no tahs swehtas sehklas, fo Deews, tas Kungs, zaur saweem wahrdeem schodeen us sawu firidi irr iskaisjis: 1) Ne nizzini Zuhdu tautu, lai — gribbedamam winnu sohdiht, — tew pascham ne usnahktu sohds no ta Kunga. 2) Ne skaudi ne weenam winna labbakas un weegla-

faš deenas; Deews ar gudru sinu to pasauli walda, un winsch ne warr pahrskattitees pee saweem darbeem. 3) Deewam naw gruhti palihdscht woi ar dauds jeb ar masumu — un winsch palihds teem, faš us winnu tizzigi pakaujahs. 4) Labbu darrijis, ne leppojees; labbu redsejis, pateiz sawam labba, darritajam, tad buhfi patihkams Deewam un zilwekeem. Amen. W. P.

Jauna sinna is tahlas paganu semmes.

Is Deenas-widdus Ahprikas, is tahs jaunus kristigas draudses tanni zeema, ko nosauz Betahnien. Weens no teem mahzitajeem, faš irr isgahjuschi tahlas pasaulis mallas, tur paganeen fluddinaht kristigu tizzibu, tas raksta ta: „Zums, manneem mihtecim draugeem, stahstifim, kà mehs tē pa tahdahm swebt-deenahm dsihwojam, kad muhsu ja una kristiga draudse taisahs pee Deewa galda eet. Jau rihta agrumā sapulzinajahs tee deewgaladneeki, ar sawu mahzitaju sarunnatees ifkats pahrsawas firds buhschanu. Klausifim, ko tad daschs sawam dwehseles gannam fakka! Warr buht, ka mehs no ta wehl labbaki mahzifimees paschi fataifitees us to swebtu wakkarinu. Weens wihrs subdseja, ka sew atsihtocht par neneezigu tur pee-eet, jo winsch redsoht, zit mas wehl winsch Deewu un sawus tuwakus mihtlojoht; bet tatschu winnam firds neffotees ar sawu Deebes-tehru pee winna galda salihdsinatees. Dhtrajs wihrs gau-schi noschehlojahs, ka winsch ar zittu bija sribdejees. Trefchajs apleezinaja, ka winnam pagahjuscha reisē ta Runga meelasts firdi tohti effoht atspirdsinajis, un ka winsch no ta laika sawu mahjas-krustu warrejis panest bes kurneschanaš. Zeitortajs stahstija, ka winnam gan wehl daudreis nemeers bijis mahjās, bet ka winni tok ikreis wehl effoht faderrejuschees. Weena seewina, sawas affaras ne warredama walduht, isfauze: „Es esnu ta wiffleelaka grehzineeze stary wiffahm sawahm mahfahm eeksch Kristus, jo es atkal tam Rungam ne esnu bijuse ustizzama. Bet — slawehts Deews! — schodeen winsch man no jauna peenehmis par sawu behrnu; es nomannu winnu meeru.“ — Peektrajs wihrs isteize, ka winsch ar leelu preeku ta Runga spehku pee sawas firds mannoht, un ka no wiffas dwehseles grihboht swebtu wakkarinu baudiht.“

Dseesma, fskohlā dseedama festdeena, kad fskohlu beids.

Meld. At Jerusalem, mohdees ic.

1. Deews! mehs tawam augstam goh-sewangeliums lai paleel firdi mums, To mehs dam Nu flaw' un pateizibu dohdam Preeksch luhdsam! Tad gubribā, Tad taisnibā, Tad tewim semmē krisdami, Preezadamees par to peeaugfim mehs tizzibā. labbu, Ko muhsu dwehseles schē dabbu, Jo tas tabni paliks muhschigi. Deews! flaw' un patekschan' lai tew par to schē flann! Al-leluja! Al peenemmi, Tehws, schehligi, Ko mehs tew neffam semmigi. 2. Leez to labbu eespeest firdi, Ko mehs schreit mahzij'schees, af dsirdi, Kad beidscht tew wehl peesaujam! Jesus, tawa garra spehku Pats dohd' mums lihds, ka mehs ar preeku Scheem taweem wahrdeem paklausam! Lawe	3. Lai, kad fskohlu nu atstahjam, Un aiseetam us sawahm mahjahm, No tewim mehs neatstahjam! Lai taws Gars muhs mahza, wadda, Mums ihstu deebes-zekku rah-da, Ka tizziai to staigajam; Tad, kad schē pabeigfim, Mehs pee tew aiseefim Preeku mahjās! To wehlamees! To luhdsamees! Paklausi muhs, Rungs, muhsu Deews!!

51.

Wethu drikkeht. No Widsemes General. gubbernentes russes; Dr. C. W. Napiersty.

Handwritten notes:
 Rintu M. P.
 1844. No. 11. 179-80.